

UCHWAŁA NR 10.80.2016
RADY GMINY DUBICZE CERKIEWNE

z dnia 29 marca 2016 r.

**w sprawie zatwierdzenia Planu Rozwoju Miejscowości Tofiłowce
na lata 2016 -2023**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2015 poz. 1515, 1890), uchwała się, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się „Planu Rozwoju Miejscowości Tofiłowce na lata 2016 -2023” przyjęty Uchwałą Nr 1/2016 z dnia 23 stycznia 2016r. Zebrania Wiejskiego wsi Tofiłowce stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, który realizowany będzie w miarę posiadanych środków finansowych ujętych w budżecie gminy.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dubicze Cerkiewne.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

mgr Jerzy Karpiuk

PLAN ROZWOJU

MIEJSCOWOŚCI

TOFIŁOWCE

NA LATA 2016 - 2023

GMINA DUBICZE CERKIEWNE
POWIAT HAJNOWSKI
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

Zatwierdzony na zebraniu wiejskim w dniu 23 stycznia 2016 r.

SPIS TREŚCI:

1. ZAŁOŻENIA PLANU ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI.....	3
2. CHAREKTERYSTYKA GMINY DUBICZE CERKIEWNE.....	4
2.1. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA.....	4
2.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBY NATURALNE.....	5
2.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	7
2.4. INFRASTRUKTURA I WALORY TURYSTYCZNE.....	10
2.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	12
3. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI TOFIŁOWCE.....	14
3.1. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI WSI DUBICZE CERKIEWNE.....	14
3.2. ANAIZA ZASOBÓW WSI DUBICZE CERKIEWNE.....	17
4. ANALIZA SWOT.....	21
5. WIZJA ROZWOJU WSI - OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ.....	24
5.1. ARKUSZ PLANOWANIA.....	24
5.2. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIEĆ.....	26
5.3. ŹRÓŁA FINANSOWANIA PLANOWANYCH ZADAŃ.....	29
6. SYSTEM WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI TOFIŁOWCE...31	
7. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.....32	

1. ZAŁOŻENIA PLANU ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI

Plan Rozwoju Miejscowości obejmuje wykaz priorytetów i celów rozwoju sołectwa Tofiłowce na lata 2016 - 2023 zgodnie z dokonaną przez społeczność lokalną analizą zasobów i ustaloną hierarchią potrzeb.

Podstawowym celem przygotowania Planu w oparciu o konsultacje społeczne, jest pobudzenie aktywności lokalnych środowisk i stymulowanie współpracy mieszkańców na rzecz rozwoju oraz promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną, kulturową i przyrodniczą, zaangażowanie w sprawy rozwoju wsi, jej zagospodarowanie i upiększenie, poprawę warunków życia mieszkańców oraz stworzenie szansy uzyskania środków finansowych w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Na podstawie konsultacji społecznych, w trakcie rozmów i podczas zebrania mieszkańców określono wszystkie ważne obszary problemowe oraz preferencje rozwojowe wynikające z istniejących uwarunkowań.

Zasięg terytorialny Planu wyznaczają granice administracyjne sołectwa. Plan obejmuje cele i priorytety, których realizacja sięga końca 2023 roku. Plan przewiduje okresową ocenę i aktualizację wskazanych priorytetów i zadań do realizacji w ramach konsultacji społecznych.

Plan Rozwoju Miejscowości opracowany został w celu efektywnego korzystania ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Plan Rozwoju Miejscowości Tofiłowce został opracowany przy udziale mieszkańców wsi w oparciu o konsultacje społeczne. W opracowaniu Planu brali udział:

Mikołaj Rybak - sołtys wsi, przewodniczący Rady Sołeckiej, radny,

Michał Fursa - członek Rady Sołeckiej,

Anatol Korcz - członek Rady Sołeckiej,

Jan Żak - członek Rady Sołeckiej,

oraz mieszkańcy.

2. CHAREKTERYSTYKA GMINY DUBICZE CERKIEWNE

2.1. SYTUACJA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA

Gmina Dubicze Cerkiewne leży w powiecie hajnowskim, w sąsiedztwie Puszczy Białowieskiej, w obszarze chronionego krajobrazu o wysokich walorach turystycznych i krajobrazowych obejmującym tereny ekologicznie czyste. Gmina jest członkiem Stowarzyszenia Gmin Puszczy Białowieskiej.

Pod względem podziału administracyjnego leży w województwie podlaskim, w południowo – wschodniej jego części i graniczy z gminami: od północy, północnego – wschodu i wschodu z gminą Hajnówka, od południa i południowego – zachodu z gminą Kleszczele, od zachodu z gminą Orla (powiat bielski), od północnego – zachodu z gminą Czyże, natomiast południowo – wschodnia granica gminy stanowi granicę państwa na odcinku ok.8 km.

Gmina liczy 1634 mieszkańców (dane z 10 grudnia 2015r.). Obszar jej wynosi 151,5 km². Sieć osadnicza gminy liczy 29 miejscowości wiejskich wchodzących w skład 17 sołectw.

Siedzibą gminy jest miejscowość Dubicze Cerkiewne. Pełni ona funkcję ośrodka obsługi lokalnej w zakresie: ochrony zdrowia, oświaty, kultury oraz obsługi administracyjnej. Na jej terenie funkcjonują obiekty usługowe z zakresu usług podstawowych: biblioteka, ośrodek kultury, punkt pocztowy, ośrodek zdrowia, boisko sportowe, szkoła, urząd gminy, bank, remiza OSP, placówka SG, apteka.

Mieszkańcy gminy korzystają z usług ponad lokalnych w zakresie szkolnictwa średniego, ochrony zdrowia, kultury, sportu, administracji, obsługi finansowej, ubezpieczeń i innych, zlokalizowanych w mieście Hajnówka – siedzibie powiatu.

Zasadniczą część powierzchni gminy Dubicze Cerkiewne zajmują lasy i tereny zadrzewione - 54%. Użytki rolne stanowią około 41% powierzchni ogólnej gminy, z tego grunty orne zajmują 24 % powierzchni, a łąki i pastwiska – 17 %. Pozostałe grunty - 5%.

Gmina Dubicze Cerkiewne jest gminą typowo rolniczą, w związku z tym znaczna część mieszkańców zatrudniona jest w rolnictwie i leśnictwie. Liczba podmiotów gospodarczych podejmujących działalność w ciągu roku systematycznie spada. Na terenie gminy przeważają podmioty gospodarcze prowadzące działalność handlową, usługową, produkcyjną.

2.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBY NATURALNE

Gmina Dubicze Cerkiewne leży w sąsiedztwie Puszczy Białowieskiej w obrębie mezoregionu Równiny Bielskiej, leżącej w makroregionie Niziny Północnopodlaskiej. Cechą

charakterystyczną tego obszaru jest płaskie ukształtowanie powierzchni z nielicznymi płytkimi obniżeniami oraz grupami łagodnych wzniesień. W obrębie gminy można wyróżnić dwa obszary:

- piaszczystą równinę sandrową Puszczy Białowieskiej, zajmującą południowo – wschodnią i północno – wschodnią część gminy,
- równinę gliniastą, znajdującą się na północny i południowy – zachód od miejscowości Dubicze Cerkiewne.

Teren gminy Dubicze Cerkiewne cechuje się występowaniem gleb, które zaliczane są do glin, piasków gliniastych oraz piasków słabo gliniastych całkowitych i podścielonych piaskiem luźnym oraz piasków luźnych całkowitych. Zgodnie z typologią gleb, gleby gminy zaliczane są do gleb piaskowych i są to np. gleby bielcowe, rdzawe, brunatne kwaśne. Gleby lepsze skupiają się w zachodniej i północno-zachodniej części gminy. Zaliczają się do nich gleby pseudo bielcowe, brunatne właściwe, gleby brunatne wylugowane i kwaśne oraz czarne ziemie. Na obszarze gminy dominują bardzo słabe gleby VI i V klasy bonitacyjnej, zajmując łącznie ponad 66% powierzchni gruntów ornych. W przypadku użytków zielonych, ponad 54% powierzchni użytków stanowią gleby V klasy bonitacyjnej. Bardzo dużą powierzchnię, bo ponad 30% użytków rolnych, zajmują gleby marginalne.

Gmina Dubicze Cerkiewne pod względem hydrograficznym należy do zlewni dwóch rzek Narwi i Bugu. Sieć rzek na obszarze gminy tworzona jest przez rzekę Orlankę znajdującą się w zlewni rzeki Narew oraz przez jej główny dopływ rzekę Orla. Są to rzeki odprowadzające wody z większej części obszaru gminy do Narwi. Podstawowy układ sieci rzecznej w zlewni rzeki Bug tworzą rzeki Perebel i Policzna, będące dopływami rzeki Leśna Prawa, która jest prawobrzeżnym dopływem Bugu.

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne wody podziemne występują głównie w piaszczysto – żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz węglanowych utworach kredowych. Gmina Dubicze Cerkiewne zlokalizowana jest w obrębie występowania wodonośnych utworów kredowych znajdujących się na głębokości 100 – 150 m. Podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną i na potrzeby gospodarcze na obszarze gminy są wody podziemne, pochodzące z utworów czwartorzędowych.

Grunty pod lasami i zadrzewieniami zajmują powierzchnię 81810 ha. Lesistość gminy wynosi 54% i jest zdecydowanie wyższa od średniej województwa podlaskiego. Dominuje tu bór mieszany świeży, las mieszany i las świeży, przy głównym udziale boru świeżego, lasu wilgotnego i olsu. W siedliskach boru mieszanego świeżego przeważają drzewostany

sosnowo – świerkowe z domieszką dębu i brzozy. Siedliska olsu charakteryzują się występowaniem w drzewostanie głównie jesionu, olszy, oraz świerku, brzozy i osiki.

Na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne występują złoża surowców mineralnych związane jest z położeniem gminy oraz z utworami czwartorzędowymi pokrywającymi powierzchnię gminy. W obrębie gminy występują złoża kruszywa naturalnego, piaski i żwiry w miejscowości Czechy Orlańskie, Jelonka, Grabowiec.

Do obszarów objętych ochroną prawną na terenie gminy Dubicze Cerkiewne zaliczamy: rezerwaty przyrody; obszary chronionego krajobrazu; pomniki przyrody; użytki ekologiczne;

Rezerwaty przyrody na terenie gminy:

- Starzyna – fragment rezerwatu leśno ornitologicznego położonego w obrębie Nadleśnictwa Hajnówka o powierzchni 370,08 ha, utworzony w 1979r. Celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie fragmentu Puszczy Białowieskiej z dobrze wykształconymi zespołami leśnymi typu boru mieszanego, odznaczającymi się bogatą florą oraz stanowiącymi ostoję głuszca.
- Czechy Orlańskie – rezerwat leśny położony na obszarze Nadleśnictwa Bielsk, obejmuje powierzchnię 77,95 ha, utworzony w 1995r. Podstawowym celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie zbiorowisk leśnych o charakterze borów mieszanych z drzewostanem sosnowo - świerkowym, stanowiących pozostałość dawnej Puszczy Bielskiej.

Do obszarów chronionego krajobrazu na terenie gminy Dubicze Cerkiewne należy obszar chronionego krajobrazu Puszczy Białowieskiej, który ma na celu ochronę i zachowanie Puszczy Białowieskiej stanowiącej ostatnie ostoje naturalnych puszczy nizinnych w Europie oraz wyróżniającej się wysokimi walorami krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.

Na obszarze gminy za pomniki przyrody uznano 13 pojedynczych drzew oraz 1 głąz narzutowy i 2 zlepienie.

Na terenie gminy znajduje się obszar Natura 2000 (Jelonka PLH200019), obejmujący rezerwat przyrody Jelonka utworzony na piaszczystych nieużytkach porolnych w gminie Kleszczele na południowym skraju Puszczy Białowieskiej, wraz z otoczeniem oraz rezerwat Czechy Orlańskie, stanowiący pozostałość dawnej Puszczy Bielskiej (gmina Dubicze Cerkiewne). Trzy czwarte obszaru obejmują lasy iglaste, pozostałą część: siedliska rolnicze, łąkowo-zaroślowe i pozostałe leśne. Pokrywają go utwory zlodowacenia środkowopolskiego. Są to głównie piaski i żwiry z głazami. Pomimo ubogich gleb szata roślinna jest dość bogata i

urozmaiconą. W części wokół rez. Jelonka występują głównie murawy napiaskowe z rzadkimi gatunkami roślin. W samym rezerwacie stwierdzono występowanie ponad 150 gatunków roślin naczyniowych, ok. 40 gatunków mszaków i ponad 60 gatunków porostów. Wśród roślin naczyniowych jest szereg gatunków rzadkich i zanikających w związku z powszechnym zalesieniem tego typu siedlisk. Część wokół rezerwatu Czechy Orlańskie porastają około 100 letni bór sosnowy i świerkowo-sosnowy. Największą powierzchnię zajmuje bór brusznicy. Ostoja jest niezwykle cenna ze względu na bezkręgowce. Ponadto jest ona obecnie jednym z dwóch miejsc w województwie podlaskim (i w Polsce) rzeczywistego występowania modraszka eroidesa. Częste stwierdzanie obecności wilka w tym rejonie sugeruje, iż obszar ten stanowi ostoję dla tego gatunku. Występują tu naturalne bory sosnowe (w rezerwacie Czechy Orlańskie); stanowiska widłakowatych oraz rośliny z rodziny wrzosowatych.

Obszar gminy Dubicze Cerkiewne cechuje się czystym powietrzem atmosferycznym. W gminie Dubicze Cerkiewne nie występują praktycznie żadne większe źródła emitujące zanieczyszczenia do powietrza. Głównym źródłem emitującym zanieczyszczenia do powietrza na terenie gminy są kotłownie lokalne i paleniska indywidualne, w mniejszym stopniu również środki transportu.

2.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Warunki komunikacyjne na terenie gminy są dość dobre. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 685 relacji Hajnówka – Kleszczele o długości 14,8 km o nawierzchni twardej, bitumicznej. wraz z towarzyszącą jej na całej długości ścieżką rowerową. Sieć drogową na terenie Gminy tworzą także drogi powiatowe o długości 67,6 km z czego prawie 96% to drogi utwardzone oraz gminne o długości 43 km, z czego 20% to drogi o powierzchni utwardzonej.

Przez teren gminy przebiega również linia kolejowa relacji Siedlce – Czeremcha – Hajnówka – Siemianówka – granica państwa. Długość linii kolejowej wynosi około 9,65 km. Gęstość sieci kolejowej kształtuje się na poziomie około 6,4 km/100 km². Obsługa podróżnych odbywa się na stacji Witowo.

W gminie Dubicze Cerkiewne głównym źródłem zasilania w energię elektryczną jest stacja transformatorowo – rozdzielcza w Hajnówce. Odbiorcy energii elektrycznej są obsługiwani przez układ linii napowietrznych lub kablowych.

Zaopatrzenie w ciepło na potrzeby grzewcze i ciepłej wody jest realizowane wyłącznie w sposób indywidualny przez mieszkańców. gminy (kotły węglowe, na olej, na drewno,

energia elektryczna) Niewielkie zapotrzebowanie na ciepło w obiektach publicznych, rozproszenie zabudowy i małe jednostkowe zapotrzebowanie ciepła wynikające z charakteru zabudowy nie sprzyjają tworzeniu scentralizowanej gospodarki cieplnej. Brak na terenie gminy sieci gazowej uniemożliwia wykorzystanie tego medium w produkcji ciepła.

Od 2014 roku na terenie gminy wykorzystywana jest energia ze źródeł odnawialnych. Zamontowano 54 zestawy solarne na budynkach mieszkalnych oraz 2 zestawy na budynku Zespołu Szkolno - Oświatowego w Dubiczach Cerkiewnych. Wytworzona energia jest wykorzystywana do podgrzewania ciepłej wody użytkowej.

Przez teren gminy przebiega Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej łącząca dwa węzły szkieletowe w Hajnówce i Siemiatyczach. Jej długość to 13960 m wzdłuż drogi wojewódzkiej i 375 m wzdłuż drogi gminnej. Węzeł dystrybucyjny został zlokalizowany w Grabowcu.

W gminie funkcjonuje jedno ujęcie wody podziemnej w Dubiczach Cerkiewnych. Źródłem poboru wody jest ujęcie wody podziemnej z utworów czwartorzędowych z dwóch studni wierconych SW 1 i SW 2. o głębokości ok. 59 m i wydajności ok. 66 m³/godz. przy depresji 26 i 20 m. Woda ujmowana jest z drugiej warstwy wodonośnej. Gmina Dubicze Cerkiewne jest zwodociągowana w 99%. Z systemu wodociągowego korzysta 1082 odbiorców (dane wg. przyłączy na dzień 30.09.2015r.).

Sieć kanalizacyjna obejmuje 4 miejscowości, a ścieki odprowadzane będą do oczyszczalni ścieków w Dubiczach Cerkiewnych lub w Starym Kornine. W miejscowości Dubicze Cerkiewne funkcjonuje biologiczna oczyszczalnia ścieków wybudowana w październiku 2002r. Wyposażona jest w punkt zlewny ścieków dowożonych, pompownię ścieków surowych ze zbiornikiem retencyjnym, oczyszczalnię biologiczną systemu BIOGEST, kanały grawitacyjne ścieków surowych i oczyszczonych. Oczyszczalnia ścieków w Starym Kornine wybudowana w 2012 roku to mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków w technologii niskoobciążonego osadu czynnego z napowietrzeniem o przepustowości 60,0 m³/d i przepustowości 400 RLM. Na terenie gminy funkcjonuje 75 przydomowych oczyszczalni ścieków, z czego 64 szt. to oczyszczalnie z filtrem grutowo-roślinnym. Pozostali mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych typu szambo.

Na terenie gminy Dubicze Cerkiewne obowiązuje pojemnikowo - workowy system zbiórki odpadów komunalnych. Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach i workach zabezpieczonych przez właściciela nieruchomości. Selektowna zbiórka odpadów komunalnych odbywa się w systemie workowym:

- worek koloru żółtego na odpady z tworzyw sztucznych, metali, odpadów wielomateriałowych i makulatury,
- worek koloru zielonego na szkło.

Odpady komunalne (zmieszane, worek żółty i zielony) odbierane są 1 raz w miesiącu. Odpady wielkogabarytowe, tekstylia, opony i inne wyroby gumowe oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny odbierane są 1 raz w roku.

Na terenie gminy działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Dubiczach Cerkiewnych, przy ul. Parkowej, w którym przyjmowane są wszystkie odpady komunalne (za wyjątkiem zmieszanych) dowieszone przez mieszkańca we własnym zakresie, bez pobierania dodatkowych opłat. Odbierane są m.in.: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony i inne wyroby gumowe, chemikalia, przeterminowane lekarstwa, papier, tekturę, tworzywa sztuczne, metale, szkło.

Gminne składowisko odpadów w Dubiczach Cerkiewnych zostało zamknięte z dniem 1 stycznia 2010 roku. Składowisko zajmuje powierzchnię 0,36 ha. Została przeprowadzona jego rekultywacja techniczna i biologiczna. Prace zakończono 15 października 2014 roku.

2.4. INFRASTRUKTURA I WALORY TURYSTYCZNE

Środowisko naturalne gminy Dubicze Cerkiewne stanowi atrakcję dla licznych turystów. Walory środowiskowe i turystyczne gminy zachęcają do wypoczynku i stanowią doskonałą ofertę dla inwestorów zainteresowanych lokowaniem kapitału, głównie w sferze infrastruktury usługowej na rzecz turystyki i wypoczynku.

Położenie gminy w regionie „Zielonych Płuc Polski” oraz dostępność komunikacyjna terenów o dużej wartości przyrodniczej z okazami roślin i zwierząt nie występującymi w innych obszarach stawiają gminę Dubicze Cerkiewne w czołówce gmin regionu mogących służyć jako zaplecze i baza noclegowa dla turystyki krótko pobytowej. Atrakcją turystyczną gminy jest swoista kultura ukształtowana współistnieniem różnych tradycji, mozaiką religii oraz oryginalna, drewniana architektura. Kultywowanie obyczajów i religii objawia się w licznych odpustach, uroczystościach obrzędowych, obchodach świąt sięgających daleko w historię. Ciekawa i bogata jest tradycja rękodzieła ludowego, a wyroby rękodzielnicze możemy zobaczyć i kupić prawie w każdej wsi.

Walory turystyczne to przede wszystkim walory przyrodnicze tj. rezerваты przyrody; obszary chronionego krajobrazu; pomniki przyrody, zbiornik małej retencji na rz. Orlanka, a także walory kulturowe:

- zabytkowe układy przestrzenne wsi oraz liczne zabytkowe obiekty drewnianego budownictwa wiejskiego,
- zespół dworski w Jodłówce z 1901 r. wraz z parkiem krajobrazowym z pozostałościami dawnych kompozycji,
- drewniany wiatrak holenderski w Koryciskach z 1948 r., z odrestaurowanymi skrzydłami i z zachowanymi urządzeniami mechanicznymi,
- wiatrak - koźlak w Grabowcu z 1941 r. brak śmigieł, wewnątrz dobrze zachowane urządzenia mechaniczne do przemiału zboża,
- wiatrak w Dubiczach Cerkiewnych – odrestaurowany w 2001 roku wiatrak typu holenderskiego z kompletnie zachowanym wyposażeniem,
- cerkiew p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego we wsi Werstok. Najstarsza cerkiew w gminie zbudowana w 1768 r.,
- cerkiew p.w. Św. Anny w Starym Korninie z 1773 r., przebudowana w XIX w.,
- cerkiew p.w. Św. Michała w Starym Korninie zbudowana przed 1893r.,
- cerkiew p.w. Opieki Matki Boskiej w Dubiczach Cerkiewnych z 1946 r. z przy cerkiewnym cmentarzem gdzie zachowały się nieliczne kamienne krzyże z ciekawymi inskrypcjami z połowy XIX w.,
- liczne krzyże wotywnie z początku XX w.
- Izba Kultury i Tradycji OSP w Dubiczach Cerkiewnych.

Na terenie gminy odbywa się szereg ciekawych imprez. Największym przedsięwzięciem kulturalnym, które odbywa się nad zalewem „Bachmaty” jest festyn „Na Iwana na Kupala” (lipiec). Ponadto w ciągu roku organizowanych jest szereg innych przedsięwzięć m.in.: Festyn Kultury Białoruskiej, Gminne Zawody Sportowo – Pożarnicze OSP, Spotkania z kolędą, Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Wertep”.

Podstawowym elementem infrastruktury turystycznej jest Ośrodek Wypoczynkowy "Bachmaty" z bazą noclegową dla 32 osób w 4 domkach wolno stojących (pokoje 2,3,4 osobowe) nad zalewem o powierzchni 5,6 ha na rzece Orlanka. W okresie letnim funkcjonuje tu wypożyczalnia sprzętu pływackiego (rowery wodne, kajaki, żaglówki). Do dyspozycji jest wyznaczone kąpielisko dla dzieci i dorosłych, plac zabaw Jest prawdziwym rajem dla miłośników kontaktu z naturą. W sezonie letnim możliwe jest uprawianie wędkarstwa, zbiornik wodny rokrocznie jest zarybiany szlachetnymi gatunkami ryb. Zbiornik wodny w 2010 roku został wyremontowany (remont zapory czołowej zbiornika, odmulenie czaszy zbiornika,) zakupiono dodatkowy sprzętu pływającego i zestawy narciarskie, zakupiono

sprzęt do utrzymania czystości i porządku na terenie obiektu (ciągnik, kosiarka) oraz wyposażenie palcu zabaw dla dzieci.

Miejsca noclegowe okresie letnim oferuje również sezonowe schronisko młodzieżowe przy Zespole Szkolno - Oświatowym w Dubiczach Cerkiewnych (25 miejsc), które zostało wyposażone w 2014 roku w boisko do piłki nożnej, boiska wielofunkcyjne i wyposażenia tj. bramki do piłki nożnej, słupki, stojaki do siatkówki.

Na terenie gminy działa 17 kwater agroturystycznych oraz inne obiektów świadczących usługi wynajmu domków/pokoji. Gospodarze utrzymują budynki w stylu regionalnym i zabezpieczają turystom wszystko co możliwe dla odpoczynku na łonie natury z możliwością korzystania w gospodarstwie ze wszystkich możliwych zajęć i potraw ludowych. Oferują przejażdżki furą, wycieczki rowerowe, spacer po terenach leśnych przyległych do Puszczy Białowieskiej, miejsce na ognisko. Istnieje też możliwość zaopatrzenia na miejscu w warzywa, owoce, jajka, mleko itp.

Obiekty gastronomiczne działające na terenie gminy to: Zajazd u Jana” w Dubiczach Cerkiewnych, Stacja Paliw Pronar – Bar - Dom Gościnny w Dubiczach Cerkiewnych, Pensjonatek „Koral” w Dubiczach Cerkiewnych.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców i turystów preferujących czynny wypoczynek na terenie gminy wyznaczone zostały, cieszące się dużym zainteresowaniem, trasy:

- szlak rowerowy zielony, 41 km na odcinku Dubicze Cerkiewne –Werstok –Topiło – Białowieża,
- szlak rowerowy czerwony, 85 km na odcinku: Hajnówka - Dubicze Cerkiewne – Czeremcha – Piaski,
- ścieżka przyrodniczo - leśna na Obszarze Natura 2000 w rezerwacie „Czechy Orlańskie”, 2 km, wyznaczona przez nadleśnictwo Bielsk Podlaski.
- Podlaski Szlak Kulturowy Drzewo i Sacrum

Przez teren gminy przebiega również Wschodni Szlak Rowerowy GREEN VELO. Miejsce obsługi rowerzystów znajduje się na terenie Ośrodka Wypoczynkowego „Bachmaty”.

2.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Oświata to jedna z kluczowych dziedzin zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, jak i lokalnym. Im bardziej wykształcone społeczeństwo, tym szybciej i lepiej potrafi się przystosować do realiów dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej i społecznej. Na terenie gminy Dubicze Cerkiewne funkcjonują jedna jednostka stanowiąca

bazę oświatową. Jest to Zespół Szkolno – Oświatowy w Dubiczach Cerkiewnych, w skład których wchodzi: Szkoła Podstawowa w Dubiczach Cerkiewnych wraz z oddziałem przedszkolnym, Publiczne Gimnazjum w Dubiczach Cerkiewnych, Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Dubiczach Cerkiewnych. Organem prowadzącym Zespół jest Gmina Dubicze Cerkiewne. Ilość uczniów i wychowanków w roku szkolnym 2015/2016 przedstawia poniższa tabela:

	Szkoła podstawowa	Oddział przedszkolny	Publiczne gimnazjum	Razem
Liczba dzieci	61	16	32	109

Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Zdrowia prowadzony przez SPZOZ w Hajnówce, Indywidualna Praktyka Stomatologiczna oraz apteka. Budynek ośrodka został w 2011 roku przebudowany i rozbudowany, przystosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych oraz wyposażony w sprzęt medyczny. Najbliższy szpital znajduje się w mieście powiatowym – w Hajnówce. Tam również mieszkańcy gminy Dubicze Cerkiewne mogą korzystać ze specjalistycznego poradnictwa oraz badań lekarskich.

Opieka Społeczna sprawowana jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubiczach Cerkiewnych. Ośrodek realizuje zadania własne i obowiązkowe z zakresu pomocy społecznej oraz zadania zlecone gminie z zakresu pomocy społecznej. Podstawowym celem działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest rozpoznawanie potrzeb rodzin i osób indywidualnych w celu ich zaspokajania oraz zapewnienia im godziwego poziomu życia.

W gminie Dubicze Cerkiewne mieszczą się najważniejsze instytucje związane z kulturą:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Dubiczach Cerkiewnych,
- Świetlice wiejskie we wsiach: Istok, Jagodniki, Jelonka, Tofiłowce, Stary Kornin, Koryciski, Czechy Orlańskie, Wojnówka, Werstok, Witowo,
- Centrum Kultury w Grabowcu,
- Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Dubiczach Cerkiewnych.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dubiczach Cerkiewnych obejmuje swoim działaniem gminę Dubicze Cerkiewne i jest jedyną biblioteką publiczną na tym terenie.

3. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI TOFIŁOWCE

Tofiłowce – długa ulicówka, 63 zagrody, 129 mieszkańców. Część wsi Dubicze Tofiłowce nazywana była Dubicze Murowane. Murowane jest nazwą kulturową i informuje o tym, że dawniej stał tu murowany dwór. Właściwa nazwa Tofiłowce wywodzi się od imienia szlachcica Teofila Brzozowskiego. Był on podstarostą brańskim w latach 1559 - 1567 i podkomorzym bielskim w latach 1561 - 1564. Dawniej wieś nosiła nazwę Dubicze Szlacheckie, a po objęciu wólk wójtowskich przez J.P. Teofila (gw. Tofila) wieś zmieniła nazwę na Dubicze Tofiłowce. Obecnie nazwa zatraciła swój pierwszy człon i jest używana po prostu jako Tofiłowce. Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 grudnia 2003 r. w sprawie ustalenia i zmiany urzędowych nazw niektórych miejscowości (Dz. U. Nr 229, poz 2288) z dniem 1 stycznia 2004 r. zmieniono dotychczasową nazwę miejscowości "Dubicze-Tofiłowce" na "Tofiłowce". We wsi znajduje się:

- Świetlica wiejska,
- Remiza strażacka,
- Kwatera agroturystyczna.

3.1. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI WSI TOFIŁOWCE

CO JĄ WYRÓŻNIA?

Wielkość wsi - 129 mieszkańców (na dzień 10 grudnia 2015 r.).

Prawdziwy raj dla miłośników kontaktu z nieskażoną przyrodą.

W odległości ok. 3,5 km Ośrodek Wypoczynkowy „Bachmaty”.

Funkcje wypoczynkowe: kwatera agroturystyczna.

Funkcje usługowe: punkt sprzedaży gazu, Leon Rybak "USŁUGI II" (pozyskiwanie drewna), Wulkanizacja Koło Janka Jan Kruk (konserwacja i naprawa samochodów), „Dworek Polski” sp. j. (zakład stolarski).

Walory przyrodnicze i krajobrazowe, czyste środowisko, brak zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska.

Bogate w runo leśne lasy otaczające miejscowość.

Możliwość zaopatrzenia się w zdrową żywność u miejscowych rolników.

Miejscowa ludność wytwarza artykuły rękodzieła ludowego na bazie materiałów naturalnych i runa leśnego; gałęzi brzozy, wikliny, słomy.

Na terenie wsi znajdują się zabytkowe obiekty takie jak: dwa stanowiska archeologiczne, domy drewniane z początku XX wieku, kilka krzyży wotywnych (drewniane i betonowe)

JAKIE PEŁNI FUNKCJE?

Wieś Tofiłowce jest miejscem zamieszkania 8 % ogółu mieszkańców gminy.

Wieś typowo rolnicza, znajdują się tu gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją mleka, a także produkcją żywca wołowego.

We wsi znajduje się gospodarstwo agroturystyczne.

KIM SĄ MIESZKAŃCY?

Wieś Tofiłowce liczy 129 mieszkańców.

Właściciele indywidualnych gospodarstw rolnych.

Pracownicy zakładów pracy na terenie gminy i poza nią.

Emeryci, renciści i bezrobotni.

Kilka rodzin zajmuje się usługami .

Kilka rodzin to tzw. przyjezdni z dużych aglomeracji.

CO DAJE UTRZYMANIE?

Praca we własnym indywidualnym gospodarstwie rolnym.

Praca zarobkowa na terenie miejscowości, na terenie gminy i poza terenem gminy.

Świadczenia socjalne typu: renty, emerytury, zasiłki dla bezrobotnych.

Praca na własny rachunek w usługach lub handlu.

JAK ZORGANIZOWANI SĄ MIESZKAŃCY?

Ochotnicza Straż Pożarna,

Rada Parafialna,

Rada Sołecka,

Związek Emerytów i Rencistów.

W JAKI SPOSÓB ROZWIĄZUJĄ PROBLEMY?

Zwracanie się do instytucji i organizacji działających we wsi, do radnego, do sołtysa, do gminy.

Organizowanie zebrań wiejskich.

JAK WYGLĄDA NASZA WIEŚ?

Ulica wiejska ma nawierzchnię asfaltową.

Oświetlenie uliczne występuje w całej wsi (wymaga modernizacji).

Budynek świetlicy wiejskiej i OSP został wyremontowany i wyposażony – jest wizytówką miejscowości.

Drogi dojazdowe do miejscowości wymagają modernizacji nawierzchni.

Na terenie wsi brak kanalizacji, gospodarstwa podłączone do szczelnych zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

JAKIE OBYCZAJE I TRADYCJE SĄ PRZEZ NAS PIELEGNOWANE?

Kultywowanie tradycji religijnych, wielokulturowość.

Indywidualne formy pielęgnacji różnorodnych tradycji i zwyczajów ludności białoruskiej i ukraińskiej.

Uroczystości parafialne.

JAK WYGLĄDAJĄ MIESZKANIA I OBEJŚCIA?

Występuje zróżnicowanie starej i nowej zabudowy.

Zabudowa jednorodzinna, w większości stare budownictwo wraz z budynkami gospodarczymi.

Występuje dbałość, estetykę oraz ład i porządek na posesjach, można zauważyć stały postęp w tym zakresie. Wygląd sporej grupy mieszkań i obejść zadbane.

Jest też sporo miejsc zaniedbanych (zdewastowane budynki, teren wokół nich nieuporządkowany).

Wieś podłączona do wodociągu gminnego.

Brak systemu kanalizacji sanitarnej we wsi.

JAKI JEST STAN OTOCZENIA I ŚRODOWISKA?

Bliskość lasów oraz niewielki ruch kołowy sprzyja jakości i czystości powietrza.

Brak źródeł zanieczyszczeń powodujących degradację środowiska.

Wieś podłączona jest do gminnej sieci wodociągowej w 100%.

Selektywny system zbiórki odpadów komunalnych u źródła.

JAKIE SĄ POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE?

Przystanek PKS oddalony o ok. 3 km.

Stacja PKP oddalony o ok. 6 km.

CO PROPONUJEMY DZIECIOM I MŁODZIEŻY?

Możliwość skorzystania ze świetlicy wiejskiej i placu przyległego do świetlicy (gry i zabawy w świetlicy oraz na świeżym powietrzu).

3.2. ANAIZA ZASOBÓW WSI TOFIŁOWCE

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Walory krajobrazowe:

Są o znaczeniu dużym: zróżnicowany krajobraz rolniczy, z dużym udziałem roślinności naturalnej i lasów.

Walory przyrodnicze:

Są o znaczeniu dużym: kompleks leśny, wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy).

Są o znaczeniu małym: gleby klasy 4 i 5, kopaliny, są wyznaczone miejsca do poboru na potrzeby własne żwiru, piasku, gliny.

ŚRODOWISKO KULTUROWE

Walory architektury wiejskiej, zabytki i osobliwości kulturowe:

Są o znaczeniu dużym: pierwotne rozplanowanie wsi w formie długiej ulicówki, w zabudowie wiejskiej wyróżniają się następujące obiekty:

Krzyż wotywny prawosławny, położony przy drodze, w połowie drogi między Dubiczami i Tofiłowcami, drewniany, wyryta na nim była data 1830r., dzisiaj napis niewidoczny, krzyż spróchniały,

Krzyż wotywny drewniany, położony naprzeciw nieruchomości Tofiłowce 4, na rozstaju dróg, wystawiony w 2006r.,

Dwa krzyże wotywne, drewniane, położone w ogródku przed domem (Tofiłowce 61), przy płocie od strony ulicy, wystawione ok. 1900 r, częściowo spróchniały, ciężka masywna sylwetka – grube belki przy stosunkowo niedużej wysokości, obok krzyż z lastryko wystawiony w 2007r.

Krzyż wotywny z lastryko, położone w ogródku przed domem (Tofiłowce 42), przy płocie od strony ulicy wystawiony w 2010r.

Krzyże wotywne położone przy skrzyżowaniu ulic. Krzyż drewniany wystawiony ok. 1910 r. częściowo zniszczony. Krzyż betonowy wystawiony w 1991r. w 50 rocznicę zniszczenia wsi – 24.06.1941r. – inskrypcja w języku rosyjskim, ogrodzone stalowym płotem.

Krzyż wotywny betonowy, położony przed domem (Tofiłowce 46), ogrodzony drewnianym płotkiem, wystawiony w 1984r.

Krzyż wotywny z lastryko, położone w ogródku przed domem (Tofiłowce 52), przy płocie od strony ulicy wystawiony w 2008r.

Krzyż wotywny betonowy, położony przy ulicy naprzeciw domu (Tofiłowce 85), ogrodzony drewnianym płotkiem, wystawiony w 1942r. w rocznicę zniszczenia wsi – 24.06.1941r. – inskrypcja w języku rosyjskim.

Krzyż wotywny drewniany, położony w ogródku przed domem (Tofiłowce 79), przy płocie od strony ulicy, wystawiony ok. 1945 r. częściowo spróchniały.

Kilka domów drewnianych na fundamentach kamiennych, ściany konstrukcji zrębowej, ozdobne okiennice, szczyt ozdobnie obity dekami w układzie pionowym, w warkocz, zdobione narożniki, ozdobne ząbkowane listwy, ganek.

Żuraw studzienny na podwórzu przy studni (Tofiłowce 46). Niegdyś stosowany powszechnie, obecnie można go zobaczyć sporadycznie.

Dwa stanowiska archeologiczne położone na północ od Tofiłowiec w stronę Starego Kornina.

Walory zagospodarowania przestrzennego:

Są o znaczeniu średnim: opracowane i uchwalone studium zagospodarowania przestrzennego, zróżnicowany krajobraz rolniczy z dużym udziałem roślinności naturalnej, zadrzewień i lasów.

Zespoły artystyczne, koła zainteresowań:

Tak: Koło Emerytów i Rencistów. Chór działający przy cerkwi.

DZIEDZICTWO RELIGIJNE I HISTORYCZNE

Miejsca, osoby i przedmioty kultu: krzyże wotywno.

Święta, odpusty, pielgrzymki: Odpust parafialny „Piotra i Pawła”, czerwiec – pielgrzymka św. Onufrego do Jabłecznej, sierpień – pielgrzymka do Św. Góry Grabarka, 14 października – Odpust parafialny „Świętoj Pokrowy”, 19 stycznia - święto „Trzech Króli” i święcenie wody, koniec maja – święcenie obejść i zagród oraz modlitwa za pomyślność gospodarzy, 7-19 styczeń - zwyczaj kołędowania.

Tradycje, obrzędy gwara:

Są o znaczeniu dużym: kultywowanie tradycji religijnych, indywidualne formy pielęgnacji różnorodnych tradycji i zwyczajów mniejszości narodowej.

Legendy, podania i fakty historyczne:

Tak: W XVI w. Dubiczach było trzech wójtów. Wywodzili się ze szlachty, byli to Brzozowscy. Zarządzali oni folwarkiem, który stał się oddzielną wsią szlachecką, zwaną później Dubicze Murowane. Jeden z nich to Teofil Brzozowski, podstarosta brański w latach 1559 - 1567 i podkomorzy bielski w latach 1561 – 1564. Od jego imienia (gwarowo Tofil) część wsi nazwano Dubicze Tofiłowce.

Ważne postacie historyczne: brak.

OBIEKTY I TERENY

Działki pod zabudowę mieszkaniową i rekreacyjną:

Tak: tereny pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i rekreacyjną, pustostan po zlewni OSM.

Tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (kuźnie, wiatraki) place i miejsca publicznych spotkań, miejsca spotkań i rekreacji:

Tak: świetlica wiejska.

GOSPODARKA, ROLNICTWO

Specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe):

Wyrób sera podpuszczkowego,

Specjalistyczne gospodarstwa bydła mlecznego i mięsnego,

Pozostałe to małe gospodarstwa wielokierunkowe z przewagą produkcji roślinnej.

Znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe:

Są o znaczeniu średnim: Leon Rybak "USŁUGI II" (pozyskiwanie drewna), Wulkanizacja Koło Janka Jan Kruk (konserwacja i naprawa samochodów), „Dworek Polski” sp. j. (zakład stolarski).

Możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne: brak.

SĄSIEDZI I PRZYJEZDNI

Korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo i duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna

Są o znaczeniu dużym: dobre położenie geograficzne w sąsiedztwie aktywnych społecznie i gospodarczo miast Hajnówka, Kleszczele, Bielsk Podlaski oraz sąsiednich gmin Orla, gminy Kleszczele, gminy Hajnówka, gminy Białowieża. Najbliższa wieś Dubicze Cerkiewne: do zwiedzania kilka krzyży wotywnych z XX wieku, domy drewniane, dwa zlepieńce, które są pomnikami przyrody, drewniana Cerkiew Prawosławna pod wezwaniem Opieki Matki Boskiej, cmentarz przycerkiewny oraz zabytkowy cmentarz parafialny, odrestaurowany wiatrak holenderski. Atrakcją jest zalew Bachmaty utworzony na rzece Orlanka (możliwość uprawiania sportów wodnych, szeroko rozbudowana baza noclegowa, wypożyczalnia sprzętu turystycznego i wodnego.).

4. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY– CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE ROZWOJOWI MIEJSCOWOŚCI

- Bezpośrednia bliskość do lokalnych atrakcji turystycznych: 16 km miasto Hajnówka: do zwiedzania Sobór p.w. Świętej Trójcy, Muzeum Kultury Białoruskiej, przejazdka kolejką wąskotorową po Puszczy Białowieskiej na Topiło, Postołowo lub Lipiny; 25 km Białowieża: do zwiedzenia Muzeum Przyrodnicze, sieć szlaków przyrodniczych i edukacyjnych, miejsca kultu, rezerwat żubrów, 15 km Bielsk Podlaski: do zwiedzania Ratusz, szkoła ikonograficzna.
- Wysoka atrakcyjność zasobów przyrodniczych, turystycznych, wypoczynkowych oraz zasobów dziedzictwa kulturowego oraz wiejskiego.
- Dobre położenie geograficzne w sąsiedztwie aktywnych społecznie i gospodarczo miast: Hajnówka i Kleszczele oraz sąsiednich wsi: Dubicze Cerkiewne, Rutka, Grabowiec, Koryciski, Stary Kornin, oraz sąsiednich gmin.
- Położenie przygraniczne.
- Niski stan zanieczyszczenia środowiska.
- Zwarta zabudowa w całej miejscowości.
- Duża lesistość terenu.
- Wysoka aktywność władz gminy, posiadających zdolność do współpracy z otoczeniem zewnętrznym oraz zdobywania zewnętrznych środków finansowych na realizację ważnych przedsięwzięć gminnych.
- Aktywność społeczności lokalnej oraz jej zdolność do angażowania się w rozwój gminy,
- Zorganizowane grupy: Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Emerytów i Rencistów.
- Wyroby sera podpuszczkowego.
- Większość mieszkańców posiada umiejętności wytwarzania wyrobów dekoracyjnych i użytkowych z brzozy, wikliny, słomy itp.
- Istnieje baza noclegowa.
- W odległości ok. 3,5 km położony zalew wraz z ośrodkiem wypoczynkowym.
- Wieś zwodociągowana.
- Prawidłowo zorganizowany system gospodarowania odpadami.
- Bardzo dobry stan techniczny remizo-świetlicy.
- Rezerwa terenów pod budownictwo mieszkaniowe.
- Istnienie warunków naturalnych sprzyjających podjęciu produkcji zdrowej żywności.

SŁABE STRONY - CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ MIEJSCOWOŚCI

- Położenie w znacznym oddaleniu od głównych ośrodków gospodarczych i administracyjnych Polski, skutkiem czego jest stosunkowo niski stopień rozwoju gospodarczego, ze zdecydowaną przewagą funkcji rolniczej.
- Bezrobocie strukturalne,
- Mało skuteczna promocja walorów przyrodniczych gminy oraz dziedzictwa kulturowego dla ściągnięcia kapitałów zewnętrznych, wynikająca z ograniczonych możliwości finansowych.
- Słabo rozwinięta działalność pozarolnicza oraz działalności dających dodatkowe źródła zarobkowania w gospodarstwach rolnych, np. agroturystyka, usługi turystyczne, produkcja zdrowej żywności, itp.
- Stosunkowo niski stan zasobności gospodarstw domowych, ograniczony rozwój działalności pozarolniczej zwłaszcza usługowej i turystycznej.
- Niskie klasy bonitacyjne gruntów rolnych.
- Zły stan techniczny dróg (powiatowych i gminnych).
- Wieś nie jest skanalizowana.
- Niezaspokojone potrzeby w zakresie pomocy społecznej.
- Niedostateczna świadomość społeczna w sferze gospodarki odpadami.
- Brak planu zagospodarowania przestrzennego.
- Brak alternatywnych miejsc pracy poza rolnictwem.
- Proces starzenia się mieszkańców.
- Spadkowa tendencja liczby mieszkańców
- Nie wystarczająca infrastruktura turystyczna pomimo sprzyjających warunków przyrodniczych.

SZANSE I OKAZJE - MOŻLIWOŚCI ROZWOJU WSI, WYNIKAJĄCE Z OTOCZENIA

- Sprzyjająca polityka regionalna, w tym adresowana do rozwoju obszarów wiejskich, ze strony rządu i władz wojewódzkich.
- Zwiększanie się dostępności do kapitałów i środków pomocowych, w tym pochodzących z Unii Europejskiej.
- Popyt w Polsce i Europie na usługi turystyczne, oparte o zasoby przyrodnicze.
- Poprawa stanu nawierzchni dróg dojazdowych do miejscowości.

- Rozwój turystyki alternatywnej, przyjaznej środowisku, wykorzystującej naturalne walory dziedzictwa kulturowego i różnorodności przyrodniczej.
- Wzrost zainteresowania społeczeństwa udziałem w imprezach i szukaniu sposobów uzyskania środków finansowych.
- Rozwój budownictwa letniskowego ze względu na walory przyrodnicze.

ZAGROŻENIA - CZYNNIKI NIESPRZYJAJĄCE, WYNIKAJĄCE Z OTOCZENIA

- Migracja ludności w wieku produkcyjnym.
- Obciążenie gmin dodatkowymi zadaniami bez zabezpieczenia finansowego.
- Niska dochodowość z pracy w rolnictwie.
- Patologie społeczne (min. alkoholizm)
- Spadek przyrostu naturalnego (starzenie się społeczeństwa gminy)
- Cedowanie obowiązków finansowania dróg powiatowych na gminę.
- Konkurencyjne działania sąsiednich gmin, miejscowości w sferze turystyki i rekreacji.
- Niewystarczające środki na remont dróg.
- Brak środków finansowych na rozbudowę infrastruktury ochrony środowiska.

5. WIZJA ROZWOJU WSI - OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH

Harmonijny rozwój wsi poprzez wykorzystanie jej potencjałów i zasobów, podstawą poprawy warunków życia społeczności lokalnej.

5.1. ARKUSZ PLANOWANIA

PRIORYTET 1: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ SŁUŻĄCEJ POPRAWIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Cel nr 1: Poprawa stanu technicznego dróg, zwiększenie dostępności komunikacyjnej miejscowości oraz podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców.

Zadania:

Przebudowa drogi gminnej Nr 108671B Tofiłowce - Rutka.

Przebudowa drogi gminnej Tofiłowce – Koryciski.

Modernizacja dróg transportu rolniczego.

Przebudowa systemu oświetlenia ulicznego - wdrożenie energooszczędnego i inteligentnego oświetlenia ulicznego.

Cel nr 2: Remont i rozbudowa infrastruktury ochrony środowiska.

Zadania:

Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Tofiłowce.

Cel 3: Poprawa warunków funkcjonowania oraz rozwój obiektów kulturalnych oraz sportowo – rekreacyjnych.

Zadania:

Zagospodarowanie placu wokół świetlicy wiejskiej.

Wyposażenie świetlicy wiejskiej (wyposażenie kuchni, sprzęt multimedialny)

Zagospodarowanie budynku po byłej zlewni mleka.

Cel 4: Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii w miejscowości.

Zadania:

Montaż pomp ciepła i instalacji fotowoltaicznej w budynku świetlicy wiejskiej i garażu OSP.

Montaż instalacji fotowoltaicznych w siedzibach indywidualnych gospodarstw domowych.

Promocja wśród mieszkańców korzystania z odnawialnych źródeł energii (pomp ciepła, kolektory słoneczne, ekologiczne piece co).

Cel 5: Rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Zadania:

Budowa światłowodów (w ramach budowy kanalizacji sanitarnej).

Instalacja hot spotów na terenie miejscowości.

PRIORYTET 2: STWORZENIE OPTIMALNYCH WARUNKÓW DO ROZWOJU TURYSTYKI I KULTURY W MIEJSCOWOŚCI ORAZ ZABEZPIECZENIE TRWAŁOŚCI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

Cel 1: Wykorzystanie i ochrona zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego wraz z ich otoczeniem.

Zadania:

Odbudowa krzyży wotywnych i zagospodarowanie ich otoczenia wraz z promocją wśród mieszkańców idei odnawiania „niebieskich” krzyży na cmentarzu.

PRIORYTET 3: INWESTYCJE W SFERĘ SPOŁECZNĄ.

Cel 1: Pomoc dla osób starszych, niesamodzielnych oraz z niepełnosprawnością.

Zadania:

Zorganizowanie usług opiekuńczych i asystenckich: asystent rodziny, wsparcie dla rodzin dysfunkcyjnych oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Cel 2: Poprawa kwalifikacji i wykształcenia społeczności wsi

Zadania:

Kampania informacyjna wśród rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na różnicowanie działalności rolniczej.

Szkolenia dla rolników w zakresie podejmowania dodatkowej działalności zbliżonej do rolnictwa.

Szkolenia pozwalające na zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu zasad prowadzenia gospodarstw ekologicznych oraz produkcji żywności ekologicznej.

Cel 3: Integracja społeczności lokalnej.

Zadania:

Organizacja warsztatów, spotkań i imprez ukazujące bogactwo tkwiące w kulturze, zwyczajach, obrzędach, tradycjach oraz promocja i edukacja zdrowego stylu życia.

Organizowanie konkursów związanych z estetyką zamieszkałych posesji.

5.2. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ W LATACH 2016-2023

Lp.	Nazwa zadania	Opis zadania	Termin realizacji	Jednostka realizująca zadanie	Szacunkowy koszt zadania
1.	Przebudowa drogi gminnej Nr 108671B Tofiłowce - Rutka	Przebudowa drogi o dł. ok. 1760 m: podbudowa z kruszywa łamanego, nawierzchnia asfaltowa lub potrójne utwalenie, udrożnienie i odmulenie rowów, uzupełnienie poboczy, przebudowa zjazdów gospodarczych i na drogi boczne.	2016-2018	Gmina Dubicze Cerkiewne	1 500 000 zł
2.	Przebudowa drogi gminnej Tofiłowce – Koryciski	Przebudowa drogi o dł. ok. 2100 m: podbudowa z kruszywa łamanego, nawierzchnia asfaltowa lub potrójne utwalenie, udrożnienie i odmulenie rowów, uzupełnienie poboczy, przebudowa zjazdów gospodarczych i na drogi boczne.	2020-2023	Gmina Dubicze Cerkiewne	1 800 000 zł
3.	Modernizacja dróg transportu rolniczego	Dowóz kruszywa drogowego wraz z równaniem równarką	2016-2023	Gmina Dubicze Cerkiewne	100 000 zł
4.	Przebudowa systemu oświetlenia ulicznego - wdrożenie energooszczędnego i inteligentnego oświetlenia ulicznego	Przebudowa systemu oświetlenia ulicznego - wdrożenie energooszczędnego i inteligentnego oświetlenia ulicznego	2020-2021	Gmina Dubicze Cerkiewne	50 000 zł
5.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Tofiłowce	Budowa kanalizacji sanitarnej: kanały grawitacyjne: PVC Ø 200 o dł. 2460 m, PVC Ø 160 o dł. 343,5 m, kanał tłoczny PE SDR 17 Ø 90 o dł. 600 m, Ø 110 o dł. 1439 m, 3 przepompownie ścieków.	2017-2018	Gmina Dubicze Cerkiewne	3 700 000 zł
6.	Zagospodarowanie placu wokół świetlicy wiejskiej	Wyrównanie terenu, posianie trawy, nasadzenie krzewów i roślin, budowa altany, posadowienie ławek i koszy	2016-2017	Gmina Dubicze Cerkiewne	30 000 zł

7.	Wyposażenie świetlicy wiejskiej	Zakup wyposażenia do kuchni oraz sprzętu multimedialnego	2018	Gmina Dubicze Cerkiewne	20 000 zł
8.	Zagospodarowanie budynku po byłej zlewni mleka	Modernizacja budynku zlewni na potrzeby schroniska turystycznego: generalny remont budynku wraz z zakupem wyposażenia	2019-2020	Gmina Dubicze Cerkiewne	100 000 zł
9.	Montaż pompy ciepła i instalacji fotowoltaicznej w budynku świetlicy wiejskiej i garażu OSP	Montaż pompy ciepła i instalacji fotowoltaicznej w budynku świetlicy wiejskiej i garażu OSP	2017-2019	Gmina Dubicze Cerkiewne	120 000 zł
10.	Montaż instalacji fotowoltaicznych w siedzibach indywidualnych gospodarstw domowych	Montaż instalacji fotowoltaicznych w siedzibach indywidualnych gospodarstw domowych (20 kompletów)	2017-2019	Gmina Dubicze Cerkiewne	400 000 zł
11.	Promocja wśród mieszkańców korzystania z odnawialnych źródeł energii (pompy ciepła, kolektory słoneczne, ekologiczne piece co).	Promocja wśród mieszkańców korzystania z odnawialnych źródeł energii (pompy ciepła, kolektory słoneczne, ekologiczne piece co).	2016-2023	Gmina Dubicze Cerkiewne	15 000 zł (koszt zadania zaplanowany dla mieszkańców z terenu gminy)
12.	Budowa światłowodów (w ramach budowy kanalizacji sanitarnej).	Budowa światłowodów (w ramach budowy kanalizacji sanitarnej).	2017-2018	Gmina Dubicze Cerkiewne	20 000 zł
13.	Instalacja hot spota na terenie miejscowości	Instalacja hot spota na terenie miejscowości i ośrodka wypoczynkowego	2023	Gmina Dubicze Cerkiewne	4 000 zł
14.	Odbudowa krzyży wotywnych i zagospodarowanie ich otoczenia wraz z promocją wśród mieszkańców idei odnawiania „niebieskich” krzyży	Odbudowa krzyży wotywnych i zagospodarowanie ich otoczenia wraz z promocją wśród mieszkańców idei odnawiania „niebieskich” krzyży na cmentarzu.	2017-2018	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Dubiczach Cerkiewnych	30 000 zł (koszt zadania zaplanowany dla mieszkańców z terenu gminy)

	na cmentarzu.				
15.	Zorganizowanie usług opiekuńczych i asystenckich: asystent rodziny, wsparcie dla rodzin dysfunkcyjnych oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze	Zorganizowanie usług opiekuńczych i asystenckich: asystent rodziny, wsparcie dla rodzin dysfunkcyjnych oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze	2017-2019	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dubiczach Cerkiewnych	170 000 zł (koszt zadania zaplanowany dla mieszkańców z terenu gminy)
16.	Kampania informacyjna wśród rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na różnicowanie działalności rolniczej. Szkolenia dla rolników w zakresie podejmowania dodatkowej działalności zbliżonej do rolnictwa. Szkolenia pozwalające na zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu zasad prowadzenia gospodarstw ekologicznych oraz produkcji żywności ekologicznej.	Kampania informacyjna wśród rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na różnicowanie działalności rolniczej. Szkolenia dla rolników w zakresie podejmowania dodatkowej działalności zbliżonej do rolnictwa. Szkolenia pozwalające na zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu zasad prowadzenia gospodarstw ekologicznych oraz produkcji żywności ekologicznej.	2016-2023	Gmina Dubicze Cerkiewne	20 000 zł (koszt zadania zaplanowany dla mieszkańców z terenu gminy)
17.	Organizacja warsztatów, spotkań i imprez ukazujące bogactwo tkwiące w kulturze, zwyczajach, obrzędach, tradycjach oraz promocja i edukacja zdrowego stylu	Organizacja warsztatów, spotkań i imprez ukazujące bogactwo tkwiące w kulturze, zwyczajach, obrzędach, tradycjach oraz promocja i edukacja zdrowego stylu życia. Organizowanie konkursów związanych z estetyką	2016-2023	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Dubiczach Cerkiewnych Gminna Biblioteka Publiczna w	120 000 zł – (koszt zadania zaplanowany dla mieszkańców z terenu gminy)

	życia. Organizowanie konkursów związanych z estetyką zamieszkałych posesji.			Dubiczach Cerkiewnych	
--	--	--	--	-----------------------	--

5.3. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PLANOWANYCH INWESTYCJI

Podstawowym źródłem finansowania działań zaplanowanych w niniejszym Planie są środki pochodzące z: budżetu gminy Dubicze Cerkiewne oraz zewnętrzne środki finansowe pozyskane z następujących źródeł:

- budżet państwa,
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW),
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Europejski Fundusz Społeczny (EFS),
- inne źródła.

6. SYSTEM WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI TOFIŁOWCE

Plan Rozwoju Lokalnego Miejscowości Tofiłowce zostanie zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Dubicze Cerkiewne. Odpowiedzialność za wdrożenie Planu Rozwoju Miejscowości spoczywa na samorządzie Gminy Dubicze Cerkiewne oraz innych jednostkach odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań.

Bezpośrednim wdrożeniem Planu zajmą się: Wójt Gminy, pracownicy, jednostki organizacyjne Gminy oraz jednostki współpracujące z Urzędem Gminy w realizacji zadań. Do ich obowiązków należy: przygotowanie wniosków aplikacyjnych i wszystkich niezbędnych dokumentów, załączników i pozwoleń, przygotowaniem dokumentacji technicznej projektów, obsługa finansowa projektów, monitorowanie realizacji projektów, składanie sprawozdań z ich realizacji. Realizatorzy zadań są odpowiedzialni za wybór bezpośrednich wykonawców inwestycji oraz dostawców usług i towarów, a także za wykonanie zaplanowanych i finansowanych działań niezbędnych do osiągnięcia wyznaczonych celów. Podmioty te odpowiadają również za gromadzenie niezbędnej dokumentacji i danych pozwalających na pełną kontrolę sposobu realizacji projektu.

Podstawowa zasada, na której opierać się będzie zarządzanie planem rozwoju jest zasada partnerstwa. Podstawą wdrażania musi być zintegrowane działanie. W realizację zaangażowane zostaną samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe oraz podmioty zaliczane do sektora niepublicznego. Aby zapewni udział społeczny zostaną przeprowadzone działania konsultacyjne i koordynacyjne nad planem z mieszkańcami.

7. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ PLANU

Monitoring Planu Rozwoju jest to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych zadań i projektów oraz całego Planu w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem monitoringu jest zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. System monitorowania Planu Rozwoju Miejscowości Tofiłowce na lata 2016-2023 został stworzony w celu zapewnienia efektywnego i oszczędnego wydatkowania publicznych środków finansowych. Zapewni skuteczne i sprawne wdrażanie Planu Rozwoju.

Plan Rozwoju będzie podlegał stałemu monitoringowi - zarówno efekty, jakie przyniosą przedsięwzięcia uwzględnione w Planie, jaki i ponoszone na ich realizację nakłady finansowe. Proces monitoringu umożliwi określenie tempa oraz jakości wdrażanych projektów. Monitorowane będą również możliwości finansowe gminy, w tym jej zdolność kredytowa, możliwości pozyskania środków zewnętrznych oraz zdolność do zapewnienia tzw. wkładu własnego w odniesieniu do Wieloletniej Prognozy Finansowej gminy. Za monitorowanie Planu odpowiedzialność będą ponosić: Wójt Gminy, Sekretarz Gminy, Skarbnik Gminy, Sołtys wsi Tofiłowce, kierownicy jednostek organizacyjnych

Monitorowanie Planu Rozwoju Miejscowości Tofiłowce na lata 2016–2023 będzie polegać na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania Planu w kontekście zgodności z wcześniej zatwierdzonymi założeniami. Monitoring będzie informował o postępie realizacji i efektywności wdrażanych projektów.

Komunikacja społeczna Planu Rozwoju odbywać się będzie poprzez organizację konsultacji społecznych, podczas których grupy docelowe, czyli mieszkańcy, jednostki gospodarcze, organizacje i stowarzyszenia działające na terenie gminy będą mogły wnieść swoje sugestie i propozycje dokonania zmian w zadaniach inwestycyjnych umieszczonych w Planie.

Plan Rozwoju Miejscowości Tofiłowce na lata 2016 - 2023 zostanie umieszczony na stronie internetowej Urzędu Gminy Dubicze Cerkiewne i będzie dostępny dla wszystkich zainteresowanych.

Na etapie tworzenia Planu będzie on konsultowany z członkami Rady Sołectkiej, z członkami wszystkich Komisji Rady Gminy. Poza tym Plan będzie konsultowany z mieszkańcami wsi.